

KZ-Gedenkstätte Neuengamme

Ausstellungen
Begegnungen
Studienzentrum

KZ-Gedenkstätte Neuengamme Jean-Dolidier-Weg 75 21039 Hamburg

Einde van het jaar-circulaire voor de
oud-gevangenen van het concentratiekamp
Neuengamme, familieleden en nabestaanden
en de vriendenkring van het herinneringscentrum

Prof. Dr. Detlef Garbe
Dr. Oliver von Wrochem
Telefon: 040 | 428 131 - 510
Telefax: 040 | 428 131 - 525
detlef.garbe@bkm.hamburg.de
oliver.vonwrochem@bkm.hamburg.de

Hamburg, 12.12.2019

Geachte dames en heren, lieve vrienden,

ook dit jaar willen wij U met een brief aan het einde van het jaar persoonlijk aanspreken, U voor uw steun danken en een korte verslag erover geven, met welke onderwerpen het herinneringscentrum KZ-Neuengamme het laatste jaar bezig was.

Ook 2019 hebben wij verschillende speciale tentoonstellingen getoond. Het begon in het stadhuis van Hamburg met de door Mevr. Alyn Beßmann uitgewerkte expositie "Een stad en haar concentratiekamp. Gevangenen van het KZ Neuengamme in in het dagelijkse oorlogsleven van Hamburg, 1943-1945". Het onderwerp van deze tentoonstelling was de uitgebreide inzet van gevangenen in het centrum van de stad en de nauwe samenwerking van SS, de overheid van Hamburg en talrijke bedrijven. Deze tentoonstelling was tijdens de zomer ook in het herinneringscentrum te zien. Onder de titel "Blickwinkel [= het oogpunt]" presenteerden wij hier ook een fototentoonstelling, het resultaat van een door Mark Mühlhaus opgeleid fotoproject.

Bovendien hebben wij de exposities "Geroofde kinderen – vergeten slachtoffers" van de gelijknamige vereniging en "De lange reis van de gevangenen vanuit het subkamp Beendorf" van de Mahn- und Gedenkstätten Wöbbelin getoond. Op het moment – en tot 12 januari 2020 – kunt U bij ons nog de tentoonstelling "Enigen waren burens – ouderschap, meelopers en verzet" van het United States Holocaust Museum Memorials bezoeken.

Van de vele verdere activiteiten zijn hier alleen maar drie genoemd: in maart nodigden wij voor de 16e vergadering van de buitenkamp-initiatieven en -herinneringscentra uit, die zich onder andere met de indrukwekkende nieuwe tentoonstelling in Ladelund en de vernieuwing in Husum-Schwesing bezig hield en de verschillende vormen van inclusie en participatie in tentoonstellingen en de bemiddeling op herdenkingsplaatsen discuteerde. Dit jaar heeft het project "documentatie-centrum denk.mal Hannoverscher Bahnhof" meerdere excursies met deelnemers uit verschillende landen georganiseerd; deze excursies leidden naar de bestemmingen van gedeporteerde Joden en Sinti en Roma uit Hamburg en Noordduitsland. En met het internationale project "Memoryscapes" werden nieuwe digitale vormen van bemiddeling geïnitieerd. Graag kunt U onze website opzoeken, waar U berichten over ons herinneringswerk kunt nalezen.

Ons archief ontvangt nog altijd en in grote aantal vragen van familieleden. Wij zijn blij over nieuwe legaten en documenten. Een heel speciale item in het laatste jaar was het "Lagerschreiberbuch" (kamp-protocol) van het buiten-kamp Kaltenkirchen, dat door de Poolse gevangene Sergiusz Jaskiewicz in zijn functie als Lagerschreiber vervaardigd werd.

Ook dit jaar moesten wij van mensen afscheid nemen, die het werk van het herinneringscentrum over vele jaren hebben gesteund, bijvoorbeeld de langjarige Directeur van het Onderzoekscentrum voor hedendaagse geschiedenis in Hamburg, Prof. Dr. Axel Schildt alsook de oud-gevangenen van het KZ Neuengamme Pierre Billaux, Pascal Valliccioni en Marko Max Feingold.

Sinds 1981 houdt het herinneringscentrum KZ Neuengamme door het bewaren van rapporten, documenten en architecturale overblijfselen de herinnering aan de misdaden van het NS-regime levend; en brengt de geschiedenis over via tentoonstellingen, evenementen, opleidingen, publicaties en sociale media. Vooral tegen de achtergrond van de huidige politieke ontwikkelingen in Duitsland en Europa is het voor ons belangrijk om verwijzingen met de tegenwoordige tijd te tonen en de importantie van een uiteenzetting met het Nationaal-Socialisme voor hedendaagse maatschappijen aan te tonen.

Als museale instellingen met uitgebreide taken op het gebied van buitenschoolse educatie hebben herinneringscentra een behoefte aan een zo groot mogelijk onafhankelijkheid om hun opdrachten te kunnen vervullen. In 2020 wordt het herinneringscentrum KZ Neuengamme, sinds 1999 onderdeel van de Hamburgse cultuur-overheid, tot een publieksrechtelijke stichting. Doelstelling van deze verzelfstandiging is het, om te voldoen aan de groeiende eisen voor historisch-politiek onderwijs op herdenkingsplaatsen van de nazi-terreur en om een grotere onafhankelijkheid te waarborgen.

In de laatste jaren is het herinneringscentrum KZ-Neuengamme met zijn dependenties nogmaals aanzienlijk belangrijker geworden: het aantal bezoekers kon binnen de laatste tien jaren op 130.000 worden verdubbeld; ieder jaar vinden meer dan 300 seminars en evenementen plaats en meer dan 2000 schoolklassen en andere groepen worden pedagogisch begeleid. Van de nieuwe structuur verwachten wij deze weg nog succesvoller kunnen voort te zetten.

De stichting "Hamburgse gedenktekens en leerlocaties ter nagedachtenis van de slachtoffers van nazimisdaden" zal daarbij verantwoordelijk zijn voor het herinneringscentrum KZ Neuengamme en de herinneringscentra voor de voormalige buitenkampen in Poppenbüttel, Fuhlsbüttel en Bullenhuser Damm in Rothenburgsort en vanaf 1 januari 2020 evenals voor de reeds bestaande gedenkplaats "denk.mal Hannoverscher Bahnhof", waar een documentatiecentrum in 2022 zal geopend worden. In 2019 was de stichting al intensief bezig met de ontwikkeling van een tentoonstelling en van pedagogische formaten voor het "Stadhaus", een door de particuliere sector gesponsorde de historische plaats.

In verband met de oprichting van de stichting zijn er ook personeelwisselingen gekomen: het voormalige hoofd van het herinneringscentrum KZ Neuengamme, Detlef Garbe, wordt bestuurslid van de stichting, terwijl zijn voormalige plaatsvervanger Oliver von Wrochem nu de leiding heeft over het herinneringscentrum KZ Neuengamme.

De Amicale Internationale KZ Neuengamme koos in het najaar van 2019 Dr. Martine Letterie tot nieuwe voorzitter. Samen zullen wij dan uitnodigen op de evenementen van de 75e jubileum van de bevrijding volgend jaar. Namens al onze medewerkers wensen wij u een rustig einde van het jaar en een gezond en vredig nieuw jaar.

Prof. Dr. Detlef Garbe

Dr. Oliver von Wrochem